

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПІСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-їй год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА. — РЕДАГУЄ: ПРОФ. П. КАРМАНСЬКИЙ.

Місіонарі з "Люду" мають охоту навертати Росію.

"Люд", куритибська дівчина до "вшисткого", набрався місіонарської ревности і запропонував свої услуги до — навертання Росії. А щоб ніхто не сумнівався в його здібності і "поволанню", він перш усього скритикував всіх і вся, котрі дотепер над справою унії Росії з римським Престолом працювали.

Річ ясна, що наперід дісталося нашому митрополитові Шептицькому. Дісталося за те, що він "замість за прикладом великих місіонарів рушити особисто до Києва, Москви, чи Харкова, волить собі безпечно зі Львова, з Польщі навертати Росію". І т. д.

Та замість переповідати дальшу сповідь "Люду" нашого митрополита, ми придивимося наперед щойно повтореним словам. Скілько в них брехні!

Є фактом, що наш митрополит ще далеко перед війною вів в самому Петрограді пропаганду за унію церковною, і що зорганізував між російською аристократією католицький гурток, та що мав ще із Папою Пія X широкі повновла-

сії. Та й повинні вони знати історію принаймні настілько, щоб знали, що Львів в тім часі лежав в Австрії, а не в Польщі, бо в Польщі перетаскали його фактично щойно в половині марта цього року.

Пізніша діяльність митрополита в напрямі доведення до унії Росії з Римом датується з часів початків російської революції, з часів Керенщини, отже з тих пір, як митрополита знеможеною кілька літною неволею "временне правительство" за стараннями української Центральної Ради випустило на волю. Не дивлячися на перетому і хоробу, митрополит почав свою діяльність і в Києві і в Петрограді особисто і ся діяльність давала великі відсотки можливості здійснення, та на жаль Поляки подбали про це, щоб митрополита, що в сій преважній справі пустився прямо з Росії до Риму, — сюди не пустили і, щоб він з дороги з Швейцарії вернувся до Львова. — Отже знов не з Польщі ішла акція митрополита, як говорять польські місіонари.

Врешті вдалося митрополитові вирватися з кігтів польської опіки на волю і він відновив свою діяльність в сім напрямі, обіхавши трохи не половину Європи і цілу Америку, збираючи фонди на сю ціль

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 10\$000, піврічно 5\$000
Для Північної Америки 2·500 дол.
Для Канади 2·500 дол.
Для Аргентини 6 пезів.
Приймається оголошення по ціні
200 рс. від одного рядка 8 см.
довгий одноразово або його місце.

PRACIA

Jornal semanal para os Ukrainianos no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

PRACIA

Prudentopolis —— Paraná

Ми Українці до скону
В нас є сила Козаків!

Не роздувають нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

ла в один голос, що Поляки ви-
прашають собі, щоб Рим робив в
Росії якісь змагання, що велиб до
церковної унії. Сам же "Люд" пи-
ше: "Польща на працю навернен-
ня Росії з Польщі не могла згоди-
тися і спротивилася плянам митро-
полита".

Та зачавши брехнею, "Люд"
бреше до кінця. Підводить під ці-
лу акцію митрополита німецьку ін-
тригу і німецький імперіалізм, бо у
Поляків завелася мода у всьому
на цілому світі добавувати німець-
ку джуму. І правдомовний "Люд",
який наперед наторочив нісенітниць
про те, що в Росії унія з Римом
виключена, нараз таки плоди зма-
гань добачує, тільки знову позва-
ляє собі на маленьку критику ді-
яльності Св. Престолу, а іменно
дає йому притинок, що з його до-
зволу вислано до Росії німецьких
місіонарів о.о. єзуїтів, вербістів і
італійських салезіянів, і що "німець-
кі священики пхаються, щоб зібра-
ти плоди мучеництва і довголітної
праці польських "капланів".

І яка-ж тут льогіка? Росія ніко-
ли не навернеться — пише "Люд"
— в Росії працював над унією ми-
трополит Шептицький і працюють
Німці та Італійці — звідки ж взя-
лися плоди діяльності, та й до то-
го плоди польського труду? Та й

Та ми маємо одну для "Люду"
пораду: Сидіть тихо і не рипай-
тесь! Росія, чи Україна це не А-
фрика, де було б треба таких успі-
шних і справжніх місіонарів, як
отці Лазаристи. Сі край надто куль-
турні і коли прийде свій час, вони
громадно об'єднаються з Римом о-
дним актом; тільки посередниками
цього акту не будете ви, польські
"каплани", а особи з більшим так-
том, з розумом і політичною так-
тикою. Ваш запал радимо вам о-
бернути в сертоні з буграми, як
що ви справді такі жадні "менчен-
ніцтва".

ому Петрограді пропаганду за унію церковною, і що зорганізував між російською аристократією католицький гурток, та що мав ще від Папи Пія X. широкі повновласті в сім напрямі і юрисдикцію над всіми католиками в Росії, будучи фактично митрополитом не тільки українських дієцезій Каменця Подільського, Могилева, Володимира Волинського, але й епископом таких глибоких, сутто російських, дієцезій, як Смоленск і др. Це було причиною, що російські окупантів війська його одним з перших депортували в глиб Росії, і з причинами депортациї не скривалися російські патріоти, чорносотенцями з "Нового Времені" починаючи, а на кадетській "Речі" кінчуючи. Про це повинні знати місіонарі, котрі до того роблять собі appetit на місіонарську акцію в Ро-

вирватися з кітів польської опіки на волю і він відновив свою діяльність в сім напрямі, обіхавши трохи не половину Європи і цілу Америку, збираючи фонди на сю ціль і даючи інформації про справу по ріжних столицях. І він і досі над цею справою працює в контакті і з поручення Риму. — Отже знов не з Польщі, а навпаки йому треба завдячити це, що Рим не дав себе опутати польським духовним політикам і не передав цеї делікатної справи сим знаним з цілої історії майстрям-попсусям, котрих треба винувати за те, що Україна і досі ходить в темряві російської цареславської ортодоксії. На щасті Рим вже знає вартість місіонарської польської діяльності і взагалі "польського" католицизму, бо він поінформований про те, як два роки тому вся польська преса крича-

ті яка-ж тут льогіка? Росія ніколи не навернеться — пише "Люд" — в Росії працював над унію митрополит Шептицький і працюють Німці та Італійці — звідки-ж взялися плоди діяльності, та й до того плоди польського труду? Та й чого плакати над тим, що Рим вислав до Росії не польських "місіонаржі", а інших, коли Польща не бажає навертання Росії, та й в успіхи не вірить? Та тут льогіка така: В Росії є нагода дешевим коштом заробити мучеників з працею "крв'юон меченьсон злянон" для експорту заграницю, щоб сих мучеників добре скапіталізувати в Римі, як це діється з "менченікем" еп. Цепляком, з приводу котрого Поляки трохи не викликали хрестового походу всеї Європи на Росію. Ще один-два таких мучеників, а Польщі вдалося б цей хрестовий похід зорганізувати і таким робом

цего акту не будете ви, польські "каплани", а особи з більшим тактом, з розумом і політичною тактикою. Ваш запал радимо вам обернути в сертони з буграми, як що ви справді такі жадні "менченіцтва".

Хробоїди.

Був колись у моїм ріднім селі Дудчиці оден селянин, що звався Евген Вертель. Вся околиця знала його, а коли хав через яке сусідне село, то люди показували пальцями: «Дивіться, он той іде, що муравлі єсть!»

Дійсно Вертель умів утнути каку штуку: мастив добре кашу, ставляв казанок близько коло муравника, а сам ішов до роботи. Коли вертався з роботи, то каша була вкрита муравлями. Тоді Евген брав ложку, гарянько вимішував, тро-

На сотні метрів дороги.

Сотня метрів дороги до друкарні і стілько-ж з неї до дому. І п'ятдесят метрів дороги до Народного Дому і стілько-ж з поворотом. А поза тим холодна хата, самітність і беззвинна праця. Мій попугай на даху заводить ревно, нагадує мені мою сучасну долю живцем похованого.

На щасті нема часу на роздумування над своїм положенням і за се треба дякувати Богу.

Тільки ся нещасна сотня метрів дороги! Кілько то не передумаеться в часі цеї невеличкої дороги, яка творить павзу в практи!

Ідеш червоною дорогою з вибоями, споткаєшся, скачеш, танцюєш — а все таки думка не перестає працювати. Бо їй чому-ж не мала би працювати? Ніхто мене не знає, не знаю й я нікого, ніхто мене не займає, ніким і мені журитися, і хоча з усіма ізва-йоми, то чужий я усім, як той галицький старець, що ходить від хати до хати, а ніхто не знає, звідки він іде, куди прямує і хто він такий. Дадуть йому в деякій хаті шматок хліба і він собі йде далі. І кінець. Таке і во мною: цей, або той часом кине милостиню поздоровлення, або й цей милостині не вине і я йду собі далі з моїми думками, які розгублюю на сотні метрів дороги, щоб вибирувати їх на повороті до дому і нести їх до моєї холодної хати.

Яве щасливе життя!..
Тільки ся сотня метрів дороги — віята. Кілько то не передумаеться, дорогою йдуши.. Пригадується минулий рік, паради з фое-тами, бандерії, привітні промови, збори з сотнями учасників, співи «Душу тіло ми по-

ложим за нашу свободу», пригадуються за-яви готовості йти до рідного краю з Він-шестрами, а врешті гостини, празники — цілий карнавал патріотичний. І пригадується першінний запал до гуртування, великі надії, радість сподівання, що наша Бразилія цілий світ задивує прикладом зорганізованого життя і будованих будуччини собі і своїм дітям.

Спогади вриваються, настає павза, а слідом того зачинають виринати хмарні картини.

І згадую новійше, невеселе, часом і болюче. Бачу повний розвал, сварки по оселях, пустки на зборах, або збори з мовчазною ворожнечою до всіх змагань і порад. І під глодку підступають сі щоденні жаби, якими так залюбки годують добре земляки (коби здорові!) і слухаю кумкання тих жаб, що воскресають в памяті і роблять мій рапунок совісти. Чую: злодій наших патріотичних грошей, нероба і волоцюга, езуїцький запроданець, зрадник поступу і т. д. (аж треба було іхати до Бразилії, щоб зйті «на пси»), — а все: кум — кум — кум — в нескінченість. А м'яким чуті крекіт менших жаб: не підемо до Союза, не дамо на банк, не будемо читати «Праці», не хочеться нам сподаткувати себе, не дамо ні венти на до Союзної каси — і знову в нескінченість.

А все те на тій сотні метрів дороги (щоб вона пропала!), все в часі, коли мій мозок має перерву — шабас. Вернуся до хати, подивлюся на розкинуті папери, хапаю в руки перо і жаби затихають; чи може я не маю часу слухати їх кумканя, чи може віра в перемогу здоровоб частини нашого загалу змушує їх мовчати.

Ох, сі невспущі крикливі жаби на сотні метрів дороги там і стілько-ж назад! І склько тих жаб не наплодилося в сій Південній

Америці, там, де осіли наші славні Запорожці! Кого вони вже не перекричали і скілько разів не заглушили голос розваги, остороги, науки, захоти, розумної поради, що відзвивався в нашому нівденно — американському запоріжському коші! І тут і там — і в Бразилії і в Аргентині. Неодному діячеві і неодному починові вони викинували «Вічну пам'ять» та й ще нераз викинувають. Бо не скоро вони в наших «банядах» з кашаси переведуться. Тим паче, що до сих «баняд» доливають і ще довго доливатимуть наші добре сусіди (коби здорові ходили!), наші компадри з варшавського загумінку.

Ось іду вчера моєю дорогою. І враз чую такий концерт жаб, що прийшлося вуха затикати. «Не треба — не треба — не треба...» гомонить хор жаб, аж в ухах ляшить. — Чого не треба? — питают зборища жаб. — «Не треба кооперативи в Апостолес, в Аргентині — не треба, не треба!» — Чим же вона вам так дуже на заваді? чим вона така зайва, чи шкідлива? — «Не треба!» — загуло хором жабяче племя. — Атже ся кооператива стілько добра вам привнесла! Річно давала двом сотням уділовців яких 20 тисяч пезів дівіденди, значиться, давала уділовцям сі гроши, які бувби забрав приватний торговець, громаді показуючи дулю. А так уділовці без труду, без праці, без клопоту, заробили принаймні на заплачені своїх податків, найшли гроши на дорозі, дістали їх немовби даром. Чого-ж не треба? Кажете, трьох урядників теж зробило — по 100 пезів місячної платні браво? Що з того? Вони брали платню з свою працею, за те, що дніми їй почами клопотали собі голови, щоб уділовцям як найбільше гроша приробити; та й уділовці все-ж таки своїх 20 тисяч пезів дістали. А котрий тор-

говець дав кому зного заробітку одного пеза? — «Не треба та й решта! Волють уділовці не заробити ні пеза, коби тільки урядники громадським добром не живилися. Не треба!»

Ось яка фільозофія у наших жаб невміруючих! Фільозофія людей, що жили в печах, ходили в медвежій шкурі і всім існандрієм була суката палка з куснем времена.

І говоріть таким фільозофам про організацію, школу, кооперативу банк, про вітчизну і про всі ті поняття, що щезають розпліваються поза випарами кашасової банди, яку там, за морем, творив Мошко, а тут творить якийсь Вінценти, або Каласанти, або таке свій Міель, чи Жвон, доливаючи до баняди таку солодку приправу, як: не від нікому, всі злодії, всі напослися на твою калитку, всі хотять жити твоїм коштом.

Ех, ся дорога сотню метрів там і назад! Яка вона важка, і який хрест приходитьсядвигати нею!

Та щастє, що є ще холодна хата, з стодолом заваленим папірем, куди кумканє жаб не доходить. Коби тільки не цей клятий попугай, що на даху над головою так жілібно заводить-плачє...

П. Кармаський.

ДО НАШИХ ВП. АГЕНТИВІ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

Довідуємося, що до 27-го числа "Праці" було на жаль долучено передплатниче авізо многим особам і неслушно. З туторіїв під часу перепрашаємо отсюда та присуло з того приводу: не робити докоріз нікому невинному.

АДМІНІСТРАЦІЯ,

ха прогрівав і сідав обідати. Треба було добрих нервів і доброго жолудка, щоб, слухаючи, як хрущать мурахи на зубах у Вертеля, не викидати того, що ів три дні тому назад! А він ів та прицмокнув: «А диви захрущало! Певно десь із тузін при купі було; зле вимішав... Ale то смачне: і мяса не треба.»

Коли я прибув до Бразилії, то навіть і в голову мені не прийшло, що тут в кожній хаті, то Евген хробоїд. А сталося дуже просто, що я довідався про це. Сиджу в одного знакомого в кухні і дивлюся, що його жінка чоловік з ложкою по баняку.

«Знов переварила?» — питав чоловік. «Та ходила по воду, забалакала з кумою, а вони вже й повілазили;» — виправдовується жінка.

Я не розумів справи, бо від того, що переварила та щось повілазило, — я мало що міг збегнути. Подали їсти і попросили мене до столу, де пішався величний і невідмінний фіжон. Я бувби мончки ів, але почув, як жінка радила чоловікові: «А ти не розтирай ложкою, то якось воно буде.»

«А то що за секрет такий? — подумав я. Ану я розітру ложкою, всупереч пораді господині, що з того вийде?

Потиснув я ложкою... тай загадав, як стій, Евгена Вертеля: майже з кожного зернятка виглядала головка хробака, котрого я мав мовчки зісти! коли не розтирав ложкою...

Як я викрутівся з того обіду, не буду говорити, бо цілком не потрібно було викручуватись: чи в Івана, чи в Степана, чи в куми Каськи, чи в себе дома — я фатально мусів наїтися хробаків, котрі спокійно спочивають у бразильській квасолі. Починаючи з теплом, а значить з місяцем бересни і аж до збору нової квасолі — ми поїдаємо велику спілу хробаків, дурячи себе, що може їх нема (коли не плавають в ющці), а фактично знаючи, що весь секрет у тім, щоб не розтирати фіжону ложкою.

Щоб запобігти тому, аби ті гості не показували головок, ріжні колоністі ріжне рідять і ріжне роблять. Одні пересипають фіжон попелом; другі перекладають каміннем, треті «сушать» до місця etc.

На кожні 12 кварт збіжка треба 50 грамів bisulfureto. Минулого року деято з наших членів навіть кукурузу гартували, щоб карунші не зіли.

Але не треба думати, що всі каразінці виреклися їсти хробацтво та взялися імунізувати збіже. І тут є люди звичайні і дуже — дуже мудрі. Одже ті дуже — дуже мудрі кажуть, що всяка вигадка, яка виходить з Купової голови має в собі порядну дозу ділчої спаради, а тому краще їсти хроби, ніж борони, Боже, попастися нечистому в лабети..

І я, пішучи цю статтю, маю на увазі людей звичайніх, до котрих можу сказати он що:

Ми тепер маємо тут свій сuto-український тартак. Можемо вирізати дошки, які нам до смаку і можемо робити імунізатори на замовлення. Кому який за великий треба, такий зробимо і вишлемо по залізниці аж до найвищої стації. Все те чудо коштувало десь коло 35-40 мільрейсів, то є багато менше, ніж «христин» прокурить річно.

Як дістати bisulfureto і де, та як обходить коли імунізатора, то вже дастися кожному зокрема.

Отже, хто цікавий, хай пише до мене; адреса: Paulo Frontin, Paraná.

В. Куц.

Податок на „Фонд не-гайної допомоги“

Оподаткували себе далі:

86. о. Рафаїл Криницький з Куритиби на 2\$ місячно і кличе на таку ж суму: п.п. Юрка Іванкова з Куритиби, Григорія Партику-Давидовича з Гважувіри і Михайла Переспу з Марцеліни,

87. п. Іван Здебський з Іваї на 500 рс. місячно (був викликаний на 50\$ річно) — зложив за 5 міс. 2\$500 і кличе на таку ж суму: п.п. Ядвіжака Степана з Іваї, Опушкевича Василя і Кузиншина Антона з Карльос Гомес,

88. п. Стефан Замоцький з Прудентополя на 500 рс. місячно (зложив за 6 міс. 3\$) і кличе на таку ж суму: п.п. Миколу Гладкого, Івана Ковпака з Прудентополя і Андрія Бойка з Марешаль Маллєт,

89. п. Микола Курман з Прудентополя на 500 рс. місячно (зложив за рік 6\$) і кличе на таку ж суму: п.п. Петра Дичку,

Це про саму виставу. А про публіку? — Хотілось написати таке: „Саля була битком набита, публіка була закоплена грою, всі виявляли вдяку і признаннє аматорам гучними оплесками.“ Так і кортить таке написати. Та ба!...

І на сій виставі Прудентопіль залишився Прудентополем. Трохи жіноцтва і дівчат, Прп. О.О. Василіяне, родина п. дир. Леха — от і вся публіка. І здається не промахнемося, що з гостей мушин більше було Бразилійців ніж Українців. З самого міста майже нікогісінького. А на два тижні вистава була заповіджена в „Праці“, погода була прегарна, було тепленько, ясна, місячна ніч — словом, вимітки не знайде, хоч би і як шукав.

Та й ще одно. Вистава і получений з нею баль були присвячені вшануванню віїджаючого до Європи на студії Вп. п. д-ра Івана Леха, якому неодин з Прудентопільців завдячує дещо як лікареви, котрій бідних лічив даром. Принаймні з цого згляду годилося нашим міщенкам показатися в салі із самої приличності. Та годі: хто сам себе не вміє пошанувати, цей не може дождати пошанування другіх.

Шкода цого прегарного дому, шкода практиці молодіжи, шкода було ції музики.

Чистий прихід з вистави був призначений на сплачування довгу „Народного Дому“ — однак треба Богу дякувати, що покінчилося без дефіциту касового.

Так само і баль визначався тим, що було „багато званних, а мало ізбраних“ — було чимало таких, що хотіли гуляти, та не було з ким.

Так і приходить закінчити сумним питанням: І чим цей Прудентопіль витягнувся з хатів до цого величавого Дому, який побудовано немов би на глум цілій громаді? Політичними зборами ні, відчитами ні, забавами ні — отже чим?

Виставу започаткував проф. Карманський короткою промовою з нагоди першого виступу Кружка і працьальним словом на адресу п. дра. Леха.

Дорізон.

Шкільне Товариство ім. Тараса Шевченка проявило послідними часами живу діяльність, а іменно його кружок аматорський під проводом учителя п. Прокопа Біліка дав цілий ряд представень, між котрими найкраще випало послідне п. т. „Сватання на Гончарівці“. Найлучше віддали свої ролі п.п. Никола Потоцький в ролі Олексія і Дмитро Хрунь у ролі Прокопа; з жіночих ролей найкраще віддали ролі пані Теодора Кучинська в ролі Одарки і п-на Дорота Шпак в ролі Оляни. Не менше гарно випала роль Осипа Сворика в особі п. Мих. Поліщуків і ролі Стецька в особі п. Івана Багнюка.

Задатка треба призначати заинтересованім, щоб хати наших кольоністів перешукувати за броєю, так як це діється в Галичині? (ред.). Серед того наш земляк, Українець з Галичини, Іван Петринський, показував ім, як мають валити кухню, а Василь (Поліщук, син Василя з Прудентополя, стояв на поштові з ножем, щоб я не рухнувся. Вацек Кремар бив мене, а його брат Альфонсо тримав над моєю головою ніж і пильнував, щоб хто не надійшов. А сі “варшавяки” це Іван з Глубічка і Василь з Стриганич.

Ось такі мої гаради між “варшавяками”! Не можу дорогою перейти, ні я, ні жінка, ні діти. Що засаджу, все худобою випасути. Другим нашим людям ще пів біди, бо вони “вихрестилися” на варшавську віру, не знають, ні великородня, ні різдва, ні неділі.

Порадьте, ради Бога, що мені робити, бо вже життя мені в сім Япо нема“.

(З відомих причин підпису нещасного, котрій з одної ляцької неволі в Галичині попав в другу у Бразилії, не подаємо. А пораду знаємо одну: поли втінай, від Ляха втікай! Та ба! наш чоловік за Ляхом, як чопа за медом. Ще і за морем чогось за своїм катом тягнеться, хоча має свої українські кольонії. А все те наша незгідливість).

З Аргентини.

Розаріо, 15. VII. 1923.

Через три дні гостив у Розаріо Український Національний Хор і дав п'ять концертів. Перший концерт відбувся в суботу дня 7/7, другий і третій в неділю, четвертий і п'ятий в понеділок дня 9/7. Всі п'ять концертів вийшли дуже прегарно і співакам та співачкам приходилося нераз повторювати пісні на бажанні присутніх, що плесчучи в руки і кричучи: «біс!» та «брано!» домагалися, щоби ще раз відспівати. Рівно ж всі захоплені українськими національними строями. В Розаріо по У. Н. Хорови осітаються памятка на довго. На сали находилися майже всі нації: Славяне, Жиди у великому числі і Іспанці. Хор крім українських пісень відспівав іспанський гімн. Англійські, єврейські і російські пісні співали співачки-солістки.

Іван Припляк.

З місцевої хроніки.

Зміни в настоятельстві Впр. О. О. Василіян. Довідуюмося з Впр. Ігуменату О.

не радять і ріжне роблять. Одні пересипають фіжон попелом; другі переклашають каміннем, треті «сушать» до місяця etc.

Але можу зауважити, що холод трохи припізнати розій хробака в зернятку, але ніколи не спинить. Значить, що коли хробаки не плавають у ющі, це не значить, що їх нема в фіжоні; вони тильки трохи менші, чим звичайно.

Не бажаючи наслідувати моого земляка Вертеля, я почав шукати, чи не винайшли люди яких ліків на те хробацтво. І на превелике диво находжу, що в Північній Америці вже 50 літ, як люди майже позбулись тих панів каруніїв, що кладуть свої яечка в зелені зернятка фіжону. Як ж роблять ті невсипучі американі? А так:

Беруть яку будь посудину — пачку, бочку, велику макітру чи що інше, але таке щоб не пропускало воздуху. Насипають туди фіжону чи пшениці, чи жита, кілько влізе, а на верх зерна ставляють посудину з ліками. Є такий смердючий плин, що зветься по португальськи *bisulfureto de carbono*. Сморід віднього такий страшний, що хоч би як хлопці та дівчата хотіли танцювати, — раз-два вискочили разом з музиками з салі, колиб хто покропив хоч трохи поміж ними!

Отже того плину наливають у якусь неглибоку посудину (тарілку, накривку з бляшанки або щось подібне), і ставляють наверх зерна, як було вже сказано. Потім закривають наглуго ту бочку чи пачку і лишають її на 24 годині (коли добра погода) або на 48, коли дощ.

Спочутів від того *bisulfureto* є тяжчий, ніж інший; він виходить (випарюється) з тарілки, лягає на зерна, переходить іх насіріз до самого дна. Що буде в пачці — чи то хробак чи цілий ведмідь, — він мусить там здохнути. Здихають також і яечка чи зародки жучків (карунії).

Ми тут зробили велику пачку, яка запирається на глухо, і кому пітребно, той її везе до себе. Зроблено то на кошт кооперативи і за вживання ніхто нічого не платить. Платиться тільки *bisulfureto*, котрий коштує 20\$ за 8 літрів (т. я. реєстрованих у Міністерстві хліборобів) у Куртибі; а у приватних купців часом і 41\$ треба заплатити і то аж у С. Павльо.

Івана Ковпака з Прудентополя і Андрия Бойка з Марешаль Маллет,

89. п. Микола Курман з Прудентополя на 500 рс. місячно (зложив за рік 6\$) і кличе на таку-ж суму: п.п. Петра Дичку, Стефана Ковальчука і Олексу Слободяна з Прудентополя,

90. п. Іван Любина (молод.) з Прудентополя на 500 рс. місячно (зложив за рік 6\$) і кличе на таку-ж суму: п. п. Гринька Кароляса, Дмитра Борковського і Михайла Петрів — усіх з Прудентополя,

91. п. Михайло Смага з Прудентополя на 500 рс. місячно (зложив за 6 місяців 3\$) і кличе на таку-ж суму: п.п. Василя Филиму, Михайла Лиса і Василя Кучмія — усіх з Прудентополя.

На Укр. Студенський Дім у Відні,

зложили п.п. Іван Здебський з Іваї 1\$, Степан Замоцький з Прудент. 1\$. — Разом зложено досі — 66\$000.

Вісти з „Укр. Союза“

Центральний Касі У. С. в Б. переслала філія в Марешаль Маллет з членських вкладок суму 438\$000.

Побачимо, що тепер винайдуть на своє оправдання другі філії, щоб Центральну Касу бойкотувати далі. Дотепер всі дивилися і чекали, що Марешаль Маллет зробить...

Життя по філіях починає оживати. З відомостей, які маємо, можна це сказати про Дорізон, Марешаль Маллет, Іваї, Антоніо Олінто, Вера Гварані, Порто Уніон, а врешті про Куртибу, не кажучи про Прудентополь, де в останньому часі розворушилася молодь, полішаючи сонну старшу громаду її непробудимови снови.

Прудентопіль.

Драматично Забавовим Кружком прудентопільської філії У. С. в Б. була виставлена дnia 28. липня драма "Невольник", драма сама собою гарна і багата історичним змістом.

Всі аматори (це треба признати) завдали собі чимало праці (13 проб!) і не дивниця, що хоча усі за віймком двох вступали на сцені вперше, вивязалися з завдання майже бездоганно. Петро Клин (п. М. С.) грав свою важку роль як фаховий артист, донього пристроювалася рівно-ж Ярина (п-на П. Ворк), Степан (п. Д. Богачук), повна живого темпераменту і свіжості Маруся (п-на Е. Лапчак), а врешті хмарна ворожка Горпина (п-на А. Цибринська). Найкращими невольниками були п.п. Комницький і Потоцький.

Взагалі, хто любить драматичну штуку і має зрозуміння та привязання для нашої бувальщини, цей міг винести з цеї вистави безперечне вдовolenі, тимпаче, що красу вистави підносила міська banda, яка грава в антраکтах.

Шпак в ролі Оляни. Не менше гарно випала роль Осипа Сворика в особі п. Мих. Поліщука і ролі Стецька в особі п. Івана Багнюка.

Загально треба признати заинтересовані нашої молоді театральними виставами що дає їм і мілу розривку і пожиточну науку. — Виставу відграно в Доріоні в неділю дня 15. липня, а повторено її в Марешаль Маллет дnia 22. Треба звернути увагу нашого громадянства, що під час вислави публика повинна поводитись гідно, поважно, а не надмірними криками перешкоджати у грі акторам. Також і се треба сказати, що на Марешаль Маллет напущено до салі без вступного всякої збиранини, яка окрім того, що причинилась до збільшення натовпу в салі єще і своїм поведінням злий примір давала нашій добрій молоді. Менше рабського лизунства, а більше народної чести!

Учасник.

Куртиба.

Дня 8. м. м. збулися загальні збори Т-ва ім. Т. Шевченка. На біжуний рік вибрано до виділу: президент Юрко Іванків, заст. през. Іван Кутний, писар Яків Каровець, заст. Йосафат Гук, скарбник Маріян Качаловський, заст. Семен Присяжнюк. До ревізійної комісії увійшли: п.п. Григорій Тадра, Яків Стельмах, Йосиф Кузьма; бібліотекар: п. Дмитро Лахачинський; кобрадор: п. Василь Данилюк.

Після виборів забирали голос: п.п. Григорій Тадра, Трофим Ткачішин, Юрко Іванків, Маріян Качаловський і Роман Явдошин.

Збори збулися супокійно, поважно; не було бійки ні сорому Товариству.

З місцевої хроніки.

Зміни в настоятельстві Впр. О. О. Василіян. Довідуюмося з Впр. Ігуменату О. О. Василіян в Прудентополі, що дотепер рішил ігумен Впр. О. М. Шкірпан іменованій зістав віце-ігуменом для Бразилії, а ігуменом став Впр. О. Іларій Жидан, який рівночасно є і прокуратором Micii.

П. Карманський.

Скарай іх, Боже!

За наші сліззи, в горю скаменілі,
Яких розпуха сплакати не може;
За наші рани, в серці накипілі,
Скарай іх, Боже!

За чорний смуток, що за нами ходить
І безприютним з терня стелить ложе;
За жаль, що в серці трійло помсти родить,
Скарай іх, Боже!

За голод духа, що в безсонні ночі
Як лута змора нам у мізку гложе;
За вічний сором, що палить нам очі,
Скарай іх, Боже!

За всі наруги й д'явольські тортури,
Що іх здичінне здумало вороже;
За темні льохи і тюремні мури
Скарай іх, Боже!

Скарай іх, Боже! Нам же дай відвагу,
Дай міць Самсона, яка переможе,
Зітре на порох Гунову ватагу.
Подай нам, Боже!

ВП. ПАНОВЕ КУПЦІ, РЕМІСНИКИ І ПРЕДПРИЄМЦІ!

Присилайте анунції для своєго розголосу і зросту числа своїх фрэгезів, щоби їх помістити поки єще час в Календарі "Праці" на 1924 р. Ціна низька, бо лише рахуємо 50\$000 за цілу велику сторону. Памятайте, що реклама це велика річ для Вас.

Читайте і поширяйте
"Працю"!

Мужицька республіка на території Чехо-словаччини.

В чеському соц.-дем. органі «Pravo Lidu» (ч. 234 з 1922 р.) появився цікавий фейлетон про гуцульську республіку. Факт її існування загально відомий. Але в цих чеських спогадах про неї докладно з'ясована історія її повстання, існування та зникнення, й тим то ми містимо ці спогади, міркуючи, що вони є цікавою сторінкою з недавньої історії загально-української визвольної боротьби. Ось і цей фейлетон.

«Ми ще мало знаємо куток на крайньому сході нашої республіки та його населення. Довідуюмося лише деколи з часописів про гарячі суперечки за віру та мову в Підкарпатській Русі, про голод на верховині, про неграмотність на Підкарпаттю та про інші, — здебільшого, неприємні — речі. Рівночасно рідко доводиться читати про здорове, міцне фізично й талановите плем'я Гуцулові, що живуть на самому сході республіки. Тисячу років пригнічували його мадярські феодали та бюрократія, але поза тим усім Гуцули юх втратили ані своєї національної чистоти, ані почуття своєї людської гідності. Найбільша частина Русинів у Карпатах тим господарчим та політичним гнетом доведена аж на самий край біди і зробилась настільки апатичною та байдужою, що доводиться перш за все будити в цих верховинцах свідомість зліднів, у яких вони живуть, та викликати в них тугу до іншого життя. Та попри те гуцульський люд живе, як розвинуте та гідне уваги плем'я, що з ріжних боків може рівнятися населенню інших країв держави.

Була доба — мало відома в нас досі, — коли існувала самостійна гуцульська республіка (від 5. лютого до 11. червня 1919 р.). Гуцули витворили собі республіку з Ясіння та близькою околицею, самі зорганізували її та майже пів року зуміли захищати її від ворогів із усіх боків. Це була маленька п'ятнадцятисічна русинська мужицька республіка, але вона, і своїм походженням, і організацією, і цілим своїм життям, може більш імпу-

проголослення автономії Підкарпатської Русі в межах Угорщини, що означало — залишення Підкарпатської Русі в дотеперішньому тисячелітньому рабстві в Мадяр. Гуцули теж узяли участь у цьому конгресі в Будапешті. Вони висловили таку думку, що Будапешт не має права рішати про долю Підкарпатії. Руси й дуже виразно підpirали думку дра Брашайка й Доліна про те, що народ у Підкарпаттю мусить вільно й незалежно вирішити, куди буде належати. Своєю позицією Гуцули значно спрчинились до того, що будапештенський конгрес 10. грудня 1918 р. не вдався, й що Мадяри були позбавлені можливості покликатися

наглядних поступів, як саме ця, під кожним зглядом нова і загадочна.

Цікавому глядачеви перш усього впадає в очі висока дротяна жердка, звана «антеною», яка стерчить біля кождої телеграфічної стації. Велика скількість дротів, які її обхоплюють мають таке значення, як дзвін доля гомону, що несеться у воздушні простори, то значить, що від них залежить більша або менша скорість дрожання електричної струй. Повсталі в дротяній антені дрожання передає вона сама в незміннім такті воздухові і землі. От, і тут знову її пристосування можна порівнати з дзвоном, котрий свої власні тони посилає у воздух. Очевидно, що гомін дзвона є більше важкий і немов за отяжілій, тому, що він в одній секунді відбуває простір 1/3 кілометра, під час коли електрична струя в одній секунді може 71/2 разів облетіти цілу землю.

Електрика, котрою набивається антена і котра з неї виладовується, вигтворюється при помочі осібних машин, хоч початкове дрожання дротяної сітки викликується досить пиняво через електричні акумулятори передачею поосібних іскор. Що правда, число дрожань уживаної електричної струй не є вже сьогодня так великанське, як було тому 20 літ, тому що навіть при найбільших стаціях є їх 20 до 60.000 на секунду, супроти кількох міліардів при давніших досвідах.

Коли в значнім віддаленню поставимо другу дротяну антenu o рівній силі дрожань із першою, то під вlivом надходячої електричної струї вона сама зачне дрожати. Подібне явище може кождий легко заприміти, коли при спокійно стоячім і отворенім фортечні відспіває, пр. а, і, о або у. Побачить тоді, що відповідні струни перехоплять не тільки той сам тон, але навіть барву тону просліваного звуку і будуть якийсь час дрожати немов відгук. При відборчій телеграфічній стації ці перехоплені дрожання дадуться зібрати в уставленім телефоні, в якім можна їх теж почути ухом. Показується, що все залежить від певного і скорого відтворення голосу посилаючою і приймаючою. А це вже не приходить тепер тяжко. Осагається це через сполучу дротяних кривин із антеною і через так звані конденсатори. Це знова, мета-

кує особового поїзду і переслати свої вісти. А щож сказати про його пристосоване в поліцейській службі? Так пр. сторож безпеченства в Чікаго носить зі своїм однострем пришту антenu і при й поаочи відбирає розкази чи вказівки будьто просто від своєї старшини, бульто від «літаючих» посилачів, котрі в самовідах об'їздять місто. Рівно ж і фотографія використала бездротну іскру для своїх цілій. Недавно така бездротна іскра перенесла за океан портрет президента Гардинга, як він промовляв на одних зборах. Портрет наслів до Парижа в хвили, коли президент ще продовжував свою мову.

Справді нові світи відкриваються пам'якого року, ба — й кожного дня. Могутній людський дух святкує що раз то нові тріумфи. З цієї малої земської закутини він проглянув і порахував зілзи, збив разом кілька дощок, а впрагаючи до них вітри, переплинув на них море, заволодів земським гльобом, опоясав його залізом і дротом, а тепер й цього позбувається, щоби бездротним телеграфом правити ним із одного місця і самим своїм словом.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА

З Варшави повідомляють, що уступивший польський міністер заграницьких справ Скринські сказав перед комісією заграницьких справ варшавського сейму, на інтерпеляцію одного посла, що рішенням альянської ради амбасадорів у справі Сх. Галичини, яким признано лише сувереність Польщі над Східною Галичиною а не приналежність Сх. Галичини до Польщі, не є вже остаточне. Протести правителства Петрушевича. Литви і радянської України будуть погоджені остаточно на Лізі Народів дnia 3. вересня с. р.

Варшавські газети завважують до сьогодні, що Англія приготовляє проект далекодіючої автономії (із самостійним сеймом, який вибирає собі міністрів і генерального губернатора).

Вінчопольська газета «Річчопольіта» каже, що Українці Галичини, Волині, Холмщини і Полісся ще не покинули свого непримиримого становища.

Гуцули хазяйнували самі у своєму краю до 2. червня 1919 р., коли почали з'явитися, які уставляються напротив

русинська місцева республіка, але вона, і своїм походженням, і організацією, і цілям своїм життям, може більш імпонувати, ніж це Лоджманове однодневне «Deutschböhmen», яке наробило в нас стільки галасу.

Історія гуцульської республіки та її центра Ясіння (в ньому осередок усього гуцульського життя) починається, власне, вже від часу розпаду Австро-Угорщини. Коли монархія почала розпадатись, коли народилася Чехословацька Республіка, Австрія та Югославія, почали самі від себе організовуватись і Русини в теперішній Підкарпатській Русі. Однака серед них було кілька орієнтацій. Ужгородська «Народна Рада», що була осередком інтелігенції (священики, урядовці, вчителі), висловила на початку листопаду 1918 р. бажання витворити автономну Підкарпатську Русь у рамках Угорщини. Проти цього різко виступили прості гуцульські селяни. Дня 8. листопада 1918 р. вони заснували в Ясінні «Народну Гуцульську Раду» й на загальному маніфестаційному вічі проголосили, що не хочуть жити з Мадярами й не згоджуються з постановами ужгородської «Ради». В той самий час ясінські Гуцули взялися за організацію своєї «Народної Ради». Цікаво, що хоча вони мали у своїх руках повну силу, все-таки признали і право меншостей та дали їм представництво: з 42 членів «Народної Ради» 34 місця належало Русинам, 4 — Німцям і 4 — Жидам. Мадярська влада звернула увагу на гуцульський рух і почала заходитись, щоб здобути приязнь Гуцулов ріжними способами: добрими й поганими. Добрими звемо той, що влада послала до Ясіння мадярського губернатора «Руської Країни» (як Мадяри почали після перевороту називати теперішню територію Підкарпатської Русі), Августина Штефана. Правда, під час урочистої промови, яку він виголосив перед церквою в Ясінні, його скинули з стола, як він із нього говорив. Коли це не помогло, Мадяри послали до Ясіння 600 вояків із Дебрецена, та їх через кілька днів Гуцули від себе прогнали. Перядок підтримувала гуцульська міліція, що підлягала «Народній Раді в Ясінні».

Дня 10. грудня 1918 р. мадярська влада інсценувала в Будапешті великий з'їзд Русинів. Метою його було перевести за поміччю мадярської інтелігенції

ція, але й самодесциліна населення.

Гуцули хазяйнували самі у своєму краю до 2. червня 1919 р., коли з'явилася сильна румунська армія, що окупувала цілу східну половину теперішньої Підкарпатської Русі. Румуни розігнали «Раду» й арештували найвидатніших її членів. Вони суворо володіли краєм аж до 20. серпня 1920 р., коли до гуцульського краю прийшли Чехи. Від того часу Гуцули живуть у нашій республіці.

Влада підpirає їх розвиток та пориви до освіти й господарчої активності. І тим то вони, у протилежність до своїх хебських антиподів, добре та лояльні громадяни. Цікаво, що між Гуцулами немає релігійних та язикових суперечок. Вони всі переважно стоять на ґрунті народної русинської мови й однідіють штучну русифікацію своєї батьківщини».

І. Степанів

25-ЛІТТЕ бездротного телеграфу.

Щойно чверть століття ділить нас від цьої хвилі, як світ зустрінувся з першим публичним пристосованням бездротного телеграми. І цих 25 літ вистарчило, щоб він поширився по цілім земським просторі і віддав людству ті прислуги, про які говориться сьогодні з великим узnanнем.

В його історії записалися імена трьох учених, із котрих кожий поклав неоціненні заслуги і варт цього, щоб його ім'я переходило з покоління в покоління. Першим є проф. Г. Герц із німецького міста Бони, який подав наукні основи бездротного телеграфу. Другий з черги це парижський проф. Бранлі, який відкрив перші чуткі прилади схоплювати електричні струни; вкінці В. Марконі, котрий пристосував телеграф у техніці, використовуючи винаходи Герца і Бранлія.

Первісне уладнання бездротного телеграфу виглядало досить примітивно, а найбільша віддала бездротного ділення іскри виносила 5 кілометрів. Після двох рік досвідів збільшилась вона на 48 км, в р. 1901 поступила на 150, в 1905 на 1600, в 1909 на 4600 кілометрів.

Від тоді все нові і нові досконаліші проби та відкриття йшли так скорим темпом, що мабуть жадна наша область знання і техніки не мала так великих і метчіїх

і приймаючого. А це вже не приходить тепер тяжко. Осягається це через сполучу дротяних кривин із антеною і через так звані конденсатори. Це знова, металеві плити, які уставляються напротив себе, а між ними находяться вузенькі промежики воздуху або оліви. Там і сюди напливаючі електричні струни можуть тим способом збільшуватися, а також через них осягається цевного роля звільнення такту.

В своїх головних зарисах питання бездротного телеграфу, належить уже сьогодні до вирішених. За те, ціле змагання техніки обертається тепер біля переносу на віддалю людської мови. Тут заходять більші труднощі, однака дотсперішні висліди родять оправдану надію на повну побуду і на цім полі. Найбільша віддала, на яку можна розмовляти, виносить уже 4.500 кілометрів.

На прикінці згадаємо про деякі найновіші висліди в області нашої кресті. І так: Найбільша стація в Науен телеграфує до нової Зеландії, це від на віддалю 20.000 кілометрів. А що цей іростр рівняється половині обему цілої земської кулі, то в згаданій країні сходяться струни, які у Науен повірено якось думку, з усіх сторін, так що справді оповивають вони ніжними нитками своїх промінів цілу землю. 1917 року вдалося отримати щойно Пекінг, 1918 Буенос Айрес (12.000 кілометрів), а тепер нову Зеландію.

Скількість висланих телеграм значно збільшується з кожним місяцем. Внутрішній оборот у самій Німеччині виносив рік тому 80.000, а тепер підсочив він на 240.000 телеграм і то в однім місяці. Те саме має місце і на кораблях. Протягом 1921 року кораблі тзв. White Star-lini обмінили 45.000 телеграм, а перший ліврік 1922 року мав їх уже 39.000. В часі тільки одної плавби, корабель «Olympic» переслав іншим кораблям 1572 бездротних вістей, які разом мали 42216 слів.

Навіть у деяких менш важких обставинах бездротна, телеграфічна струя віддає свої услуги. От пр. не тільки сміливий турист, що найшовся на грізних вершинах Монтбланк, чи якою іншою гори, при помочі цього телеграфу є в злущі з рештою світа, але й безжурний подорожник, чи емігрант має вже денеде (напр. у Німеччині) зможу зайти до телеграфічного

рольного губернатора).

Вшхпольська газета «Річчопольта» каже, що Українці Галичини, Волині, Холмщини і Полісся ще не покинули свого непримиримого становища.

Просимо Вп. Читачів «Праці», що мешкають у більших українських центрах а бажали, щоби «Працю» посылати їм не гуртовно (на руки агента) але поєдинно на їх адрес, — щоби були вибачні нам, коли яке число газети десь затратиться. Ми завсідь і точно висилаємо всім. На будуче було б найкраще побирати газету через агента, бо більша пессилка не пропаде. Якщо годетеся на се, просимо нас повідомити на якого агента адрес посылати Вашу часопись.

Адміністрація

Під крилами польського хижака орла.

Польська амністія З цею амністією носяться Поляки вже не від ниці. Після присуду ради амбасадгрів над Сх. Галичиною, річ зрозуміла, амністія повинна була бути проголошеною до 24 годин; і про це повинні були подбати напід кати. що віддавали нас в руки Ляхів. Та західно-європейським нашим опікунам маєть і залежить на тому, щоби Ляхи вибили нас як найбільше.

Але ось і чусмо про польську амністію. «Діло» львівське пише про неї слідує:

Правничка комісія прийняла у третьому читанні законопроект про амністію. Рішено звернутися до уряду, щоби стримав виконання присудів і адміністраційних карних розпоряджень до часу оголошення амністії. До амністії включені також лісові провини і т. зв. лісові дефравдації. За те виключено з амністії політичну діяльність в користь чужої держави та на шкоду польської.

Ось вам і амністія! для польських конокрадів і злодіїв панського деревя з ліса, щоб даліше крали (не дурно «хто»). Вітос тепер ціsar в Польщі...), заге політичні проступники від амністії виключені. Навіть цар Микола був би соромився таку амністію давати.

І диви — наші львівські череваті політики так дуже пруться до гараздів польської «автономії». Ой дадуть вам автомобіль, підождіть!

Нарада польських міністрів, що діяла з мізерією польської "потенгі". Ралтова зажежка польської валюти і згіст курсу долара повине 170.000 мр. на неофіційній варшавській біржі викликали переполох в урядових колах. У маршалка сойму відбулася нарада міністрів під проводом Вітоса, на якій обмірковували середники протиділання фінансовій катастрофі. Мається на увазі інтензивно збільшили експорт предметів державного монополю, що, очевидно, не тільки збільшило державні доходи, але й — піднесе загальний згіст дорожнечі.

Зі світа.

Німеччина. У Мільгайм серед білого дня на вулиці французькі герої застрілили двох спокійних горожан.

Сьогодні Німеччина має в обігу паперових грошей на суму 25.5 більонів (браз. триліонів). — Державний банк має небавком видавати ноги на суму 10 мільйонів марок.

З Портури доносять, що чимало жовнірів французьких і бельгійських полків збунтувалося, домагаючись кращого прохарчовання.

В часі заворушень у Франкфурті, в яких взяло участь кілька тисяч комуністів, військо мусило зробити ужиток зі зброєю, від чого згинула велика кількість людей і кількасот було ранених.

З Бреєляв доносять про голодові заворушення в Глайвіц на Гор. Шлеську при чому поліція арештувала аж 1200 осіб. Заворушення мали викликати польські провокатори.

Англія. Бувший прем'єр Англії Лойд-Жорж сказав про сучасне європейське положення, що промова Пуанкарі останньої неділі була богохульством і профанациєю неділі. «Не можна було видумати більшого богохульства, як Божий день ужити до цего, щоби з ненависті дестилювати отруту, яка затроєє світ.»

Австрія. В часі залізничної катастрофи в Варса згинуло 200 подорожніх, з 300 було раненими.

Франція. Припера до стіни, Франція капітулює і годиться вдомогитися вже

кава до 3 років в околицях Браганси, Ітатіба і Атібаї сильно потерпіла так, що збори з р. 1924-25 будуть ущокоженні.

— На березі ріки Rio до Кармо (в Мінас) Альфредо Альвес Алькіда нашов діамант, що важить 4,35 грами і представляє вартість близько 100 контів. Це вже третій великий діамант найдений в тому місці.

ВСЛЯЧИНА.

Епіскоп залишив до Папи літаком. Мадярський епіскоп Вікес, візваний папою до негайногого прибууття до Риму, використав до подорожі літак. Папа не тільки не осудив цеї екстраваганції, а навпаки уділив і епіскопові і підютові благословенства, а надто поблагословив на поворотну дорогу літак і подарував до нього статуйку св. Христофора, опікуна подорожуючих, яку приміщене в кабіні літака. Епіскоп вернувся літаком щасливо домів.

Емеритура (пенсія на старість) для ческих письменників і артистів. Чеське міністерство освіти виготовило проект закону про державну емеритуру для письменників, журналістів, драматичних артистів. Міністерство звернулося до компетентних організацій робітників пера з прошкюю предложить свої проекти в тій справі, на основі яких буде ухвалений закон.

Читаючи таке, так і хочеться сказати: А прецінь е народ на світі, котрий уміє цінити культуру.

Чи можна молодість повернути? Експерименти проф. Штайнаха, який як відомо носився із наміром винайти лік на старість, пайшов свій широкий відгомін серед наукового і медичного світу. Кілька англійських і французьких лікарів працюють від ряду літ над новими винаходами в тій сфері і деякі з експериментів мають навіть успіх. Англійська преса оголосила в тій справі анкету, на яку відповів ряд визначних письменників і вчених. Між іншим Артур Пінеро відповів: «Не хочу відмоложуватись, щоб не пам'ятати про минуле.»

кулі ворожі руками і завергали їх на ворогів.

Ось до яких дурниць договориться фільозоф, засліплений ненавистю!

Чим журиється "Люд". Він журиється тим, що німецька марка ненадійно впада, спричинюючи руйну богачів. Забуває сарака, що рівночасно польська марка полетіла стрімголов до того, що на протязі 2 місяців вона хотує замість 4.000 за 1\$ — 15.000. І то в часі, коли Польща дісталася безліч земних багацтв української землі і благодать під видимим знаком візити Фоша, румунської королівської пари англійського генерала і — Вітоса

ПОЗІР!

Уже прийшли замовлені Просвітною Секцією підручники шкільні і можна їх замовляти у Впр. О. Ігум. М. Шкірпана по ціні:

1. С. Черкасенко: Буквар — 1\$400
2. А. Крушельницький: Друга Читанка — 2\$600
3. А. Крушельницький: Третя Читанка — 3\$500.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

В São João de Rio Claro є до спродання 70 алькейрів добрі землі під управу. Земля віддалена 10 км. від міста Прудентополіс.

За інформаціями зголошуватися до п. полк. Івана Лєха в Прудентополі.

Фазенда „Кандой“, власність Фріца Вернек — віддалена 15 миль від Гварапуаві над рікою Ігвасу єсть до розпродажу на шакри. — Продається за готівку по 50\$000 за алькер землі, а на сплату по 60\$000. 31 — 12

Оголошення.

Друкується і скоро появиться в розпродажі книжка П. Карманського:

ЗА ЧЕСТЬ І ВОЛЮ

збірник воєнних і боєвих поезій, перша наша поетична маніфестація нашого змагання до визволення.

Отсим подаю до в'дома Впов. Панів з р. 1899—1900, котрі хотіли звільнити себе від війська, що осягнути се, як негайно напишуть по інформації на адресу:

Romão Yaudochen — Rua Benjamim Constante — 104 Curityba.

ЕКСПЕДИЦІЙНИЙ ДІМ Сильвестра Доняка

Всякі експедиції товарів, що переходять через Іраті, відбираю зі стації і пересилаю на місце призначення за умірковане винагородження.

Сильвестр Доняк, Іраті.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ «SÃO JOSÉ» Володимира Кульчицького

В ПОНТА ГРОССА

Виконує всі роботи як найкраще з спеціальним узглядненем системи «Talho elegante». Убрания після міри, як: військові уніформи, одяги колегіяльні, спортивні, ловецькі.

Для духовних: ряси, римські капи, нагортки, пояси, берети і др.

Пишіть на адресу:

WALDEMIRO KULCZYCKI — Rua Pinheiro Machado, 66 (em frente do Collegio São Luiz). — Est. do Paraná — Ponta Grossa.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТИ

В. КОЗАКЕВИЧ

Австрія. В часі замінчого катастрофи в Варсі згинуло 200 дорожників, а 300 було раненими.

Франція. Припера до стіни, Франція капітулює і годиться вдоголитися вже 30—32 міліардами німецьких золотих марок, при чому сплату відсуває на 10—15 років пізніше з тою умовою, що Англія відложить таксамо реченець сплати французького довгу.

Півн. Америка. Сенатор Брукарт, що їздив з рамені північно-американського уряду до Росії, має зробити предложення на призначення Півн. Америкою російсько-го большевицького уряду.

Угорщина. Між Будапештом, Віднем і Мінхеном отворено воздушний переліз пасажирів.

Туреччина. Поліція арештувала багато осіб, звязаних з тайною організацією, що плянувала сналенне Царгороду.

Швейцарія. У вересні має відбутися у Швейцарії судова розправа проти Конраді, вбивця представника російського уряду на Союз Народів, Воровського.

— Вістка про згоду Росії приступити до логору про Дарданелі викликує в Швейцарії велике здивовання. З цого додому гадуються, що Росія тим самим наваже зносини з багатьма державами.

Югославія. У Білгороді притрапився вибух у складі амуніції, при чому чимало було вбитими і раненими.

Мексик. У Мексику вбито відомого проідника банд Панча Віллю, який іхав з своїм секретарем і двома іншими товаришами на поогульку.

Польща. З Варшави доносять про конфлікт текстильних робітників в Лодзі з поліцією, серед якого було чимало ранених.

— Дня 21. м. м. були такі ж вуличні бої в Ченстохові між страйкуючими робітниками і поліцією. Було 5 ранених. Заворушення змагаються,

— Вітос мав в Кракові дія 20. м. м. промозу, в якій виказував, що Польща мусить тримати чисельну армію, щоби боронитися проти Росії і Німеччини, що змагають до підборання своїх давніх земель.

З Бразилії.

В часі останніх приморозків молоді

са оголосила в тій сиріві анкеті, на яку відповів ряд визначних письменників і вчених. Між іншим Артур Шінеро відповів: «Не хочу відмолоджуватись, щоб не повтаряти гріхів молодості. Це надто велика небезпека.» Бернард Шоу дав таку відповідь: «Відмолоджуватись, отже цофатись назал, ще Іпротивитись законам природи. Призначеннем людні єйти вперед. Не хочу бути молодим!» Олівер Лодж пише: «Ах, щоби можна получить молодечу енергію із старим досвідом! Але же я не вірю в таке чудо.»

На маргінесі.

“Ноправне по польську”. Які «Поляки» редактують «Люд», вказують такі цвітки польської мови і стилістики:

«Грипа панує нагмінне». «Просіми о умешнене нінейшай кореспонденції, а мянновіце».

Є в польській мові слово «нагмінні», та «нагмінні» це вже взяте з словаря «Люд». Таксамо навіть польська кухарка не напише: «нінейшай кореспонденції, а мянновіце», бо як вже є «нінейши», то нема потреби додавати «мянновіце».

Та в «Люді» видко сидять сами «васер-поляки», що зраджує хочби і водяний мозок редакторів цеї газети.

Таки так. Польський корабель «Львув» таки не пропав, як ми це і пророчили, бо знали, що кит, який його проковтнув, його не стравить і виплює. «Люд» сповіщає, що він таки їде до Бразилії. Одно тільки лібче: чому він вже два місяці відбуває подорож, яку відбувають інші кораблі на протязі 3 тижнів. Чи він їде вітрилами, як перший португальський корабель, що 500 літ тому відкривав Бразилію, чи може має таких знаменитих матрозів і капитанів.

Цікаве відкрите “Люд”. Цікаве відкрите зробив «Люд». Він спорудив статистику збитих і ранених на війні і обчислив, що центральні держави, маючи 22.850.000 жовнірів вбили і ранили 22.000.000 аліянських жовнірів, коли аліянти, маючи 42.189.000 (отже 2 рази стілько) жовнірів вбили і ранили тільки 15.405.000 жовнірів центральних держав. Значиться: або аліянти на війні стріляли на віват, або їх жовніри були сліпими, або кляті «німчеська» ловили

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ IPATI

W. Kozakewych

ПОСІДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір ріжнородної матерії, каземіри, пал, понші (плащи), готові убрання, капелюхи; знаряди рільничі і господарські, начине кухонне і столове, товари споживчі, напитки краєві і заграницні, ріжнородні діточі забавки і проче, що тільки входить в обсяг купецтва.

КУПУЄ пшеницю, жито, ячмінь, кукурузу, фасолю, горох, герву-матте, шкіри, віск, масло, яйця і інші продукти колоніальни.

Wlademiro Kozakewych
Iraty — Адреса тлг.: «Kozak» — Paraná

BEVAM AS CERVEJAS DA ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELE-
PHONE
454.

MARCA REGISTR.

Atlantica Luzitana
Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСТЬ ПРОДУКТА
ПИВОВАРНІ АТЛЯНТИКИ Т. А. (ул.
Ігвасу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портр.

НАПИТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжібр; ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибране насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополі в домі п. М. Козловского.

Cervejaria „Cruzeiro“

Одна з першорядних пивоварень в Куритибі — поручас Вп. пп. Купцям з провінції пиво власного виробу по найдешевших цінах, як: «Cruzeiro», «Pilsen», «Pomba», «Escurinha» і інше.

КУПУЄ до власної солодівні ЯЧМІНЬ у ріжній скількости і платить найвищу ціну.

CURITYBA — Caixa Postal 180